



בס"ד, יום ראשון כא' אייר תשע"ב

שם:

זמן:

מבחן שבועי מסכת נדה נד – ס (165)

א. (1) כיצד ביארה הגמ' את לשון המשנה גבי ראתה יום י"א בבין השמשות, וכיצד יש לה לנהוג בענין מנינה, ומדוע? (2) אשה שראתה יום כן יום לא, או שני ימים כן ושני ימים לא (פרט), אימתי מותרת לשמש עם בעלה, ומדוע? והאם תליא בפלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש גבי אי עשירי בעי שימור, ומדוע (גמ' ותוס')? (3) אשה שראתה שמונה ימים כן ושמונה ימים לא, כמה ימים התירו לה לשמש עם בעלה? ומה הוקשה לגמ' על דין זה, וכיצד יישבוהו? והאם האי קושיא קשיא אף על הדין הנאמר ברואה שבעה כן שבעה לא, ומדוע (גמ' רש"י ותוס')?

ב. (1) היולדת בזוב ומיד פסקו דמיה, האם יכולה למנות את ימי הטומאה כשבעה נקיים? ומה הוקשה לתוס' משום האי דינא דאין תקנה לנשים בזמן הזה, והאם אף לשיטת רש"י קשיא הא, ומדוע? (2) מה דינה של הרואה שנים ולשלישי הפילה ואינה יודעת מה הפילה, וכך אינה יודעת אם ראתה דם? והאם אפשר להוכיח מינה לספירת נקיים בימי לידה, ומדוע? והאם יש לדון עליה משום ספק ספיקא, ומדוע (תוס')? (3) האם דם הנדה טמא, ומנין? והאם יש חילוק בין לח ליבש, ומנין? ומה דינו לענין משכב ומושב, ומדוע? ומה הוי אמינא בלאו האי ילפותא, ומדוע?

ג. (1) מה היא "אבן מסמא", ומשום מה טימאווה, ומה היא חומר טומאתה, ומנלן? ומה דין הזב והנדה בטומאתה, ומדוע (גמ' ותוס')? (2) האם הדין טומאה של מת נאמר אף ביבש (פרט), ומדוע? ומה דינם של הבשר השיניים השערות והעור בטומאת מת מדאורייתא ומדרבנן, ומדוע (גמ' ותוס')? ומה דינן לענין איסור הנאה, ומדוע (תוס')? (3) האם אפשר ללמוד טומאה לזוב עצמו מקל וחומר, ומדוע? והאם אפשר להוכיח מדם הנדה, ומדוע (תוס')?

ד. 1) מניין שהזוב מטמא במגע? והאם מגעו חמור כמגע נבלה או כמגע זב, ומניין? ומה דין טומאת משא בזוב עצמו, ומניין? והאם אפשר ללומדה משכבת זרעו, ומדוע (תוס'?) 2) מה דין טומאתו של רוק הזב, ומנלן? ובאיזה אופן רוקו מטמא, ומנלן? ומה הוי אמינא בלאו האי ילפותא? 3) מה דין טומאתן של כיחו וניעו של הזב, ומניין? ומה דין מי האף ודמעת עינו וזיעתו, ומדוע (גמ' ותוס' לקמן)?

ה. 1) מה דין טומאתן של מימי רגליו ודם היוצא מאמתו וחלב האשה של הזב, ומדוע (באר היטב)? והאם אפשר ללמוד את דין כיחו וניעו ואת דין מי רגליו מהדדי, ומדוע (תוס'?) 2) מה דין טומאתו של שרץ יבש או שנשרף (פרט), ומדוע? 3) אלו דברים מבואר במתניתין דאינן מטמאין יבשים, ומנלן? ומה הוא האופן לבדוק אם יבשו?

ו. 1) מבוי שכיבדוהו ולאחר זמן נמצא בו שרץ, האם יש לחוש דהיה הוא עוד מלפני הכיבוד, ומדוע? והאם בגוונא דהשרץ נמצא בגומא הדין שונה, ומדוע? והאם יש ללמוד מדינו אף לדין נמצא בגומא של תיבה שהשתמשו בה מעשר שני, ומדוע (תוס'?) 2) "חזקה בנות ישראל בודקות את חלוקיהן בשעת כבוסיהן", אימתי בודקין, ומדוע? והאם כביסה גרידא נמי מועלת (פרט), ומדוע (גמ' ותוס'?) 3) אשה שלא בדקה בשעת כיבוס ומצאה כתם, האם יש לה תקנה לדעת אימתי בא הכתם? 4) מה דין הכתמים הבאים מרקם או מתרמוד, ומדוע? וכיצד דין כתמים הבאין מבין הכותים או הישראלים, או הנמצאים בערי ישראל ובערי הכותים, ומדוע? וכיצד הדין היכא דנמצאו בחדר?

ז. 1) מה דין טומאתו של בית הטמאות של כותיים, ומדוע (מתני' ותוס'?) והאם כותי נאמן לומר דלא קבר נפל במקום פלוני, ומדוע? 2) מה דין נאמנות הכותי על הציון או על הסככות והפרעות, ומדוע (גמ' ותוס'?) 3) מה דין שדה שנחרש בה קבר או שאבד בה קבר, ומדוע? והאם כותי נאמן עליה (פרט), ומדוע (גמ' ותוס'?) 4) האם יש לכותי נאמנות על יין נסך, ומדוע?

ח. 1) הרואה כתם דם על רגליה (פרט), האם יש לטמאותה, ומדוע? ואי נימא דטמאה, האם טמאה מדאורייתא או מדרבנן, ומדוע? 2) האם אפשר להוכיח מדיני כתמים או מדין המוצאת דם מיד לאחר תשמיש אי בעינן הרגשה כרי לטמאותה, ומדוע (גמ' ותוס')? 3) מה הם הדינים שאמרה הברייתא גבי ספק על בשרה וספק על בגדה, ובאיזה אופן איירי, ומאי טעמא? ובאיזה אופן קאמרה הברייתא "במגעות ובהסיטות הלך הלך אחר הרוב" (גמ' רש"י ותוס')?

ט. 1) מה הוא החידוש שאמר שמואל גבי ישבה על גבי קרקע ומצאה דם, ומאי טעמא דשמואל, ומדוע נקט "קרקע"? 2) האם אפשר להוכיח מדין המשנה גבי נמצא על גודלה, או נמצא שלא כנגד בית התורפה, או מדין נמצא בין קשרי אצבעותיה, אי מחזיקים טמאה ממקום למקום, ומדוע (גמ' ותוס')? והאם שייך הוא לדין מחזיקים טמאה ממקום דלעיל דף ד', ומדוע (תוס')? 3) נמצא דם על משתיתא, כיצד יש לנהוג עמה, ומדוע? והאם כולי עלמא מודו לה, ומדוע (תוס')? 4) נמצא דם על בשרה, או על עד הבדיקה, או על בגדה, כשורה או טיפין טיפין, מה דינה, ומדוע (גמ' וגמ' לקמן ותוס')?

י. 1) בדקה חלוקה והשאלתה לחברתה ולאחר שהחזירתו נמצא בו כתם, במי תולים את הכתם, ומדוע? ולמאי נפקא מינה? ומדוע סברה הגמ' לדמותו לדין שתים שנתעסקו בציפור שאין בה אלא סלע דם ונמצא על כל אחת סלע דם, והאם הוא דומה, ומדוע (גמ' ותוס')? 2) העוברת או ספק עברה בשוק של טבחים או בעיר שיש בה חזירין ומצאה כתם על בגדה, מה דינה, ומדוע (גמ' ותוס')? וכיצד הדין היכא דלבשה כמה חלוקות ונמצא בתחונה, ומדוע (תוס' לעיל)? 3) האם יש לתלות הכתם בדם פשפש או מאכולת (פרט)?

יא. 1) מה הוא הדין המבואר בברייתא גבי היו עליה טיפי דמים למעלה וטיפי דמים למטה, והאם יש להוכיח מינה אי גריס הוי כפחות מגריס, ומדוע (גמ' רש"י ותוס')? 2) הרואה כתם כגריס ועוד אבל באותו עור רצופה מאכולת, או שנתעסקה בכגריס, מה דינה, ומדוע? וכיצד הדין היכא דהתעסקה בכגריס ונמצא עליה כתם כשתי גריסין ועוד, או נתעסקה בפחות מגריס ונמצא עליה גריס, ומדוע (גמ' ותוס')? 3) נתעסקה בדבר הדומה לכתם או נמצא עליה דבר הדומה לכתם, או נמצא עליה כתם במקום שאינו טמא, האם יכולה לתלות בו כתם אחר, ומדוע (גמ' ותוס')?

יב. 1) אשה שעשתה צרכיה מעומד או מיושב ושתתה או שזינקה ונמצא דם במי רגליה, מה דינה ומדוע? והאם בגוונא שעשתה צרכיה על שפת הספל ונמצא דם בספל הדין שונה, ומדוע (גמ' רש"י ותוס')? 2) האם יש להוכיח מהדין המבואר גבי מי רגלים אי בעינן הרגשה כדי לטמאותה, ומדוע (גמ' לעיל)? 3) איש ואשה יושבין או עומדין שעשו צרכיהם לתוך ספל אחד, ונמצא שם דם, מה דינה, ומדוע?

יג. 1) השאילה חלוקה לשומרת יום כנגד יום בראשון שלה או בשני שלה, או לסופרת שבעה בתחילת ספירתה או בסוף ספירתה, האם יכולה המשאילה לתלות בה את הכתם, ומדוע (גמ' ותוס')? 2) טמא בתחילת ספירתו או בסופה וטהור שעברו בשני שבילין אחד טמא ואחד טהור, מה דינן, ומדוע? והאם יש לדון בו משום ספק טומאה ברשות הרבים, ומדוע (תוס')? 3) האם אפשר לתלות הכתם באותה שכבר ראתה כתם (פרט), ומדוע? 4) השאילה חלוקה לנכרית (פרט) או לבתולת ישראל, האם יכולה לתלות בה הכתם, ומדוע?

יד. 1) מה דינו של כתם הנמצא על דבר שאינו מקבל טומאה, ומדוע (גמ' ותוס' לעיל)? והאם יש אופנים של מין המקבל טומאה דאפילו הכי דינו כדבר שאינו מקבל טומאה? והאם איכא רבותא בהני גוונא, ומדוע (גמ' ותוס')? 2) נמצא דם תחת שלש נשים שהיו ישנות חבוקות במטה אחת, מה דינן, ומדוע? וכיצד הדין היכא דאחת מהן בדקה ומצאה עצמה טמאה (פרט), ומדוע? והאם האי דינא מוסכם לכולי עלמא, ומדוע? 3) כיצד הדין היכא דאחת מן הנשים מסתברא טפי שתראה הדם (פרט; גמ' ותוס')?

בהצלחה!

תשובות למבחן נדה נר ס

- א. (1) הגמ' ביארה, דאם נמצא בבין השמשות של סוף י"א של ימי זיבה, הרי היא בספק סוף זבה ספק תחילת נדה, ואינה יכולה לא למנותן כימי זיבה ולא כימי נדה, ונפקא מינה דאם תראה ביום השמיני מראית זו הספק אינו מוכרח דהיא זבה, דשמא הוא יום השביעי לנדה, וכן אם תראה שלשה ימים אין לתלותן בימי נדות, דשמא זבה היא. ומאי דקאמרה מתניתין תחילת זיבה, היינו בראתה בבין השמשות של סוף שבעת ימי נדה, דיש להסתפק האם הוא סוף נדה או תחילת זבה, ויש לה למנות ז' נקיים.
- (2) ראתה יום כן יום לא, אם ראתה בימים, הרי מותרת לשמש ליל שמיני ויומו ויום תשיעי דהוא סוף נדה, וכן מעתה דהיא זבה וצריכה לשמור יום כנגד יום, תשמש כל ליל ראתה דהוא בטר שימור יום כנגד יום, והיינו עוד ארבעה לילות. וכן יכולה לשמש ביום הי"ט לראיה, אלא דמאותו יום מתחיל מחזור חדש של ראיות. ואם ראתה בלילות, הרי יש לה רק את יום השמיני, אבל לאחריו אין לה כלום, משום דלבתר כל שימור יום כנגד יום הרי רואה מיד. וכתבו התוס' דאף למאן דאמר עשירי לא בעי שימור, מכל מקום אסורה לשמש ביום י"ח, משום דמדרבנן כולי עלמא מודו דצריכה שימור. ואם רואה שנים כן שנים לא, הרי מותרת ביום השמיני, וכן ביום הי"ב וביום הי"ז, וביום העשרים, והיינו אם רואה בלילות, אבל רואה בימים הרי יש לה גם את הלילה שלפניהם, והא דלא התירו לה את הי"ט אף דכבר נשלמו ימי הזיבה ואין צריך לשמור יום כנגד יום, לדעת רב ששת היינו מדרבנן דהצריכו שימור אף לו, ולדעת רב אשי הוא משום העשירי דהוא כן צריך שימור. וכתבו התוס' דסבר רב אשי, דלרבי יוחנן בעי שימור מן התורה ואף דהוא כבר ימי נדה, ולריש לקיש דעשירי אינו צריך שימור, מדרבנן מודה דכן צריך שימור.
- (3) ראתה שמונה כן ושמונה לא, מותרת חמשה עשר יום בתוך ארבעים ושמונה יום. והוקשה לגמ' דרק ארבע עשר יש להתירה. ורש"י ביאר דהוא משום דסברינן דימים הראויים להיות נדה, אף דלא הפסיקה בז' נקיים לפנייהם, מכל מקום שם ימי נדה עליהם לענין דאין עולין למנין נקיים, ולהכי כשתראה בשמונה החמישיים הרי יש בו רק ארבעה ימי זיבה, והארבעה הנוספים הם ימי נדה, ורק לאחר שלשה ימים מן השישיים יכולה להתחיל במנינה, וכשתראה בשבעים הרי סתרה המנין. ותירצו, דימי נדה שאין רואה בהן שפיר עולין למנין שבעה. והתוס' כתבו דהאי קושיא יש להקשות אף על הדין דאמרו גבי רואה שבעה כן ושבעה לא, דמותרת בתוך כ"ח יום רק את השבעה השניים, דהרי השבעה השלישיים היו ארבעה ימי זיבה ושלשה ימי נדה, ובשבעה הרביעי אכתי אין שבעה נקיים שאינן מימי נדה. ועל כן ביארו דהוקשה לגמ' על השמונה הרבעיים דבהן אין לה שבעה ימים לשמש, משום דבשמונה השלישיים שכן ראתה, שני הימים הראשונים היו משל זיבה, וששת הנוספים היו משל נדה, ובשמונה הרבעיים שלא ראתה, יום אחד הרי אסורה מחמת שבעת ימי נדות, ואף ביום השני יש לאסורה משום דבעיא לשמור יום כנגד יום מחמת יום עשירי של זוב, וכיון דהיא נדה גמורה [דהרי לא הוצרכה לספור ז' נקיים], סברינן דאין עולין לה לימי שמירה.
- ב. (1) בסוגיין משוינן לה לספירת נקיים בימי נדה, וכי היכי דמוכח מההיא ברייתא דרואה שמונה כן ושמונה לא, דעולין לה לימי ספירה, הוא הדין דימי לידה עולין לה. אמנם התוס' הביאו בשם ר"ת דפסק דימי לידה אין עולין לה, והוא הדין יהיה לשיטתו דימי נדה לא יעלו לה. ותמיהו דאם כן נשים דידן דלעולם דייגינן להו כספק זבות, ולשיטת רש"י דאף ימים הראויים לנדה אילו היתה סופרת ז' נקיים נמי אין עולין לה, הרי לעולם לא יהיה להם ז' נקיים. אמנם סיימו, דרש"י לשיטתו לא קשיא משום דאיהו פסק דשפיר עולין וכסוגיין.
- (2) הרי זו ספק יולדת ספק נדה ספק זבה, דהרי אינה יודעת אם ראתה שלשה ימים דם ואינה יודעת אם ילדה או לאו, ומביאה קרבן ואינו נאכל, אמנם יכולה לספור את ימי הלידה הנקיים למנין שבעה. ודעת רב פפא דאיכא למימר דמשום ספק ספיקא אמרינן דעולין לה, דשמא ילדה זכר ואינה טמאה אלא שבעה והשבעה השני הרי עולה לה לספירה. ודעת רב הונא בריה דרב יהושע דליכא למימר הכא ספק ספיקא, וביארו התוס' דאי משום ספק ספיקא הוי לן למיגור אטו בעלמא, ושפיר יש להוכיח מינה דימי לידה עולין לספירת הנקיים.
- (3) דם הנדה טמא וילפינן לה מדכתיב "והדוה בנדתה" דהוקש הדם לנדה עצמה. ואף דבהאי קרא כתיב בלשון דוה דהוא לח, הוא הדין יבש, דהא כתיב "יהיה", דבהויתו יהיה. ומטמא הוא במגע ומשא כטומאת הנדה. אמנם אינו מטמא במשכב ומושב, וילפינן לה מדכתיב "אשר היא יושבת עליו", היא ולא דמה. אבל בלאו האי ילפותא הוי אמינא דכי היכי דבאבן מנוגעת בלאו מיעוטא מזב הוי אמינא דמטמאה במשכב ומושב אף דלא שייך בה, הוא הדין לענין דם הנדה. ומשמע בתוס' דמכל מקום יש למשכב ומושב הדם טומאה קלה דמגע ומשא. עיין מהר"ם.
- ג. (1) אבן מסמא לרש"י היינו אבן כבידה שיש תחתיה בגדים, דאילו משום משא אין לטמאותה משום דאינה ניטלת. והתוס' כתבו דהוא משום דאין הכובד ניכר עליה. ובשם רש"י בשבת הביאו דאינה נסמכת כלל על הבגדים אלא עומדת על יתדות. ובזב ילפינן מקרא לטמאותה, וכתבו התוס' דאי איירי דהזב על האבן והטהור הכניס ידיו תחת האבן, משום משא מטמאין. ואם הזב ישב עליה והבגדים תחתיה, משום משכב ומושב יש לטמאותה. ומכל מקום אינה אלא טומאה קלה, וכתבו התוס' דילפינן לה משום דרשא. והאי טומאה נאמרה דווקא בזב ולא בדם הנדה, וממעטינן לה מדכתיב "והנושא אותם".
- (2) לדעת תנא קמא דמתניתין נאמר אף ביבש, ולדעת ריש לקיש ילפינן לה מדכתיב "לכל טומאות" דכל הטומאות הבאות ממת טמאות, והוא הדין יבש, ומסקינן דלשיטתו הוא הדין יבש עד שנפרך, מלבד היכא דכבר נקמח דבטל מתורת בשר. ורבי יוחנן יליף לה מדהוקש מת לעצם, ומה עצם יבישה אף בשר יבש טמא, אמנם אם נפרך דאינו דומיא דעצם אינו טמא. והבשר הוי בכלל מת, דהא שפיר דומה הוא לעצם משום דאין גועו מחליף ונולד עמו. וביארו התוס' דאף דהבשר כן מגליד מכל מקום אינו חוזר לעצמו ממש, והוי דומיא דעצם דאף עצם גדל מעט אותו שנחסר אבל אינו מחליף כבתחילה. אבל השינויים והשערות, והעור לחד לישנא, כיון דגוען מחליף, ולא דומיא דעצם הם, הרי אין להם טומאה. ומכל מקום גזרו רבנן טומאה על העור שמא יעשה מעורות אביו שטיחין. ואיכא לישנא דעור אין גועו מחליף ומדאורייתא הוא אסור. אמנם אף דשאר עורות בטלו משעה שעיבדן, בעורות אביו גזרו טומאה אף לאחר העיבוד. ולענין איסור הנאה, כתבו התוס' דבשר אסור בהנאה, דהרי ילפינן מעגלה ערופה ועגלה ערופה נלמדה מקדשים. אמנם העור כי היכי דבקדשים אינו קדוש אף במת אינו אסור בהנאה. ודעת רבי יוסי דבשר המת אינו מטמא אלא לח, והני מילי בכזית, אבל במלא תרוד מטמא כדון טומאת רקב.
- (3) מבואר בסוגיין דאין ללמוד מקל וחומר, משום דשעיר המשתלח יוכיח, דהוא מטמא את השולחו ומאידיך הוא עצמו טהור. וכתבו התוס' דדם הנדה אין להוכיח דהרי הנדה מטמאה במשכב ומושב והדם לא, משום דסוף סוף איכא שום טומאה לדם, והוא הדין נימא בזב, ולא דמי לשעיר המשתלח דאין בו כלל טומאה.

ד. (1) כיון דכתיב "הזב את זובו" מקשינן זובו לו, מה הוא מטמא במגע ובמשא אף זובו מטמא במגע ובמשא טומאה חמורה לטמא אדם ובגדים שעליו כזב ולא כנבלה. אמנם אמרינן דאי משום האי קרא גרידא לא הוי דרשינן לה להכי, אלא הוי אמינא דלמנינא אתי, אלא משום דיש ללמוד טומאה מדכתיב "זובו טמא הוא", והאי קרא למשא אתי דאילו מגע לא גרע משכבת זרעו, אמרינן דאף האי קרא דהזב את זובו לטומאת הזוב אתא. וכתבו התוס' דליכא למילף טומאת משא משכבת זרעו, משום דרק בתר ראייה שניה דנעשה זב אמרינן דאף שכבת זרעו מטמאה במשא, והכא איירי בראיה הראשונה (עיין מהר"ם).

(2) רוק הזב טמא במגע כדכתיב להדיא בתורה. ואף במשא, דהא כתיב "בטהור" ומשמע מה שנגע במה שביד הטהור. ומטמא הוא אף אדם לטמא בגדים, וילפינן לה מכתב "בטהור" ולא באדם, ומשמע דבעלמא הוא טהור, והיינו טומאה חמורה במגע דאילו כנבלה הוא טהור. ורוקו מטמא רק כשיגע בטהור, כדכתיב "בטהור". אבל בלאו האי ילפותא הוי אמינא נילף מרוק דיבמה דלא בעינן בפניו שיגע בו.

(3) כיחו וניעו נמי טמא וילפינן לה מריבויא ד"וכי". ולענין מי האף דעת רב דיש לרבותן רק בגוונא דגררן והוציאן דרך הפה ומשום ציחצוחי רוק הוא. ולדעת רבי יוחנן יש לרבותם נמי כי היכי דמריבין כיחו וניעו. ולענין דמעת העין כולי עלמא מודו דלאו מעיין הוא לטמא כרוק, ואף אי אפשר לגוררן דרך הפה. אמנם יש להם טומאת משקין ברביעית, דהא קרי לה רחמנא משקה כדכתיב "ותשקמו בדמעות שליש". וזיעתו לאו כלום היא וממעטינן לה מדכתיב "זאת" (תוס' לקמן).

ה. (1) מי רגליו של הזב טמאין, וילפינן לה מריבויא ד"זאת". ומכל מקום דם היוצא מאמתו אינו טמא דהא איכא מייעוטא ד"זובו טמא הוא". ומסקינן דכיון דאיכא ריבוי ומיעוט, מריבין כל מה דדומיא דרוק דמתעגל ויוצא וחוזר ונבלע, יצא דם שאינו מתעגל ויוצא, ויצא חלב שאינו חוזר ונבלע. ואף דאיכא למילף דומיא דזוב דאינו מתעגל ויוצא ואינו חוזר ונבלע, מכל מקום עדיף למילף מרוק, משום דשאני זוב דגורם טומאה לאחרים. וכתבו התוס' דלא סגי בחד ריבויא לרבות כיחו וניעו ומי רגליים, משום דאי מקרא דוכי ירוק הוי אמינא דווקא היוצאין מפיו, ואי מקרא דזאת הוי אמינא דווקא היוצא מאמתו.

(2) כיון דכתיב חד קרא "בהם" ומשמע בכלם, ובחד קרא כתיב "מהם" ומשמע ממוקצתן, אמרינן דאם הוא שרוף או יבש, רק בכולהו יש טומאה, והיינו בשלדו קיימת. אבל אם הוא לח הרי אף במקצתו הוא מטמא.

(3) גבי זוב משום דכתיב "רר בשרו". וגבי כיחו וניעו משום דמריבין לה מרוק ובעינן דומיא דרוק. וגבי שרץ דכתיב "במותם" כעין שמתו. וגבי שכבת זרע דהא ראויה להזריע בעינן [וכתבו התוס' דאף דאינה יורה כחץ, מכל מקום מין הראוי להזריעו הוא]. והאופן לבדוק הוא על ידי שריה בפושרין מעת לעת, ודעת יהודה בן נקוסא דסגי דבתחילתן יהיו פושרין. ולדעת רשב"ג בעינן דכל המעת לעת יהיו המים פושרין.

ו. (1) אין צריך לחוש משום דחזקת בני ישראל שבודקין את מבואותיהן בשעת הכיבוד. ומשום הכי אף אם נמצא השרץ בגומא אין לחשוש שהיה קודם הכיבוד. וכתבו התוס' דאינו ראייה לענין תיבה שהשתמשו בה מעשר שני, משום דהתם איירי שנמצא בחריץ המכוסה בקרשי התיבה.

(2) כתבו התוס' או דהבדיקה היא לאחר הכיבוד, דהרי יודעת שהיה כתם ואי אפשר להטביל את הבגד בעוד הכתם עליו, ואף דאמרינן לקמן דשבעה סממנין מעבירים על הכתם, פעמים שייך שיעבור על ידי כביסה גרידא. אי נמי, הכיבוד לא מועיל, ובודקת קודם הכיבוד, דאם יש בו כתם הרי תעביר עליו שבעה סממנין, או תעשה כיבוד טוב.

(3) דעת רב אחא שיש תקנה על ידי שתכבסנו פעם נוספת. ואם נדחה מראיתו, ביועד שלאחר הכיבוד בא הכתם, דאם קודם לו, הרי היה כבר נדחה מראיתו מחמת הכיבוד הראשון. אבל אם לא נדחה מראיתו, יש לתלות שנעשה כבר קודם הכיבוד. ולדעת רבי יש לבדוק על ידי הכתם האם הוא מגליד והרי ראייה שעדיין לא עבר כיבוד, או שהוא מקדיר והרי ראייה שכבר עבר כיבוד ונבלע בבגד.

(4) הבאים מרקם לדעת תנא קמא הם טהורים מפני שהם עובדי כוכבים ודמן טהור. ולדעת רבי יהודה של גרים הם ודמן טמא. והבאים מתרמוד הוא פלוגתת תנאים האם הם ספק יהודים ממזרים משום שנתערבו בהן מעשרת השבטים וכתמייהם טמאים. או דהם גויים גמורים ומותרים לבוא בקהל לאחר גירות וכתמייהם טהורים. וכתמים הבאים מבין הכותים למאן דאמר גרי אמת הם, הרי כתמייהם טמאים. וכן הדין בכתם הבא מבין ישראל. אבל הנמצא בערי ישראל אין לחוש לו, מפני שישאל מצניעין כתמייהם. אבל הנמצא בערי כותים, לדעת רבי מאיר טמא משום דאין מצניעין כתמייהם, ולדעת חכמים טהורין דאף הם מצניעיים כתמייהם.

ז. (1) לדעת תנא קמא יש לחוש שמא קברו שם נפלים, וכתבו התוס' דאף דנוהרים הם מטומאה, מכל מקום לפי שעה קוברים שם ונוהרים, אבל אנן לא ידעינן ולעולם חיישינן לטומאה. ולדעת רבי יהודה אין לחוש, מפני שכלל אינן קוברים את נפליהן. וכוותי נאמן לומר דלא קבר במקום פלוני, אבל דווקא היכא דהוא כהן ויש בידו תרומה ואוכל ממנה, דהרי אף דחשודין הם על לפני עור, מכל מקום על עצמם מקפידים.

(2) כותי נאמן על הציון, דאף דמדרבנן הוא, מכל מקום כיון דכתוב הוא מפורש בדברי קבלה, מקפידים הם עליו. אבל אינן נאמנים על הסככות והפרעות, משום דהוי ספק אוהל, או דטומאתו הוי רק מדרבנן משום דמדאורייתא הרי ספק טומאה ברשות הרבים טהור, ולהאי אינם חוששים. ומכל מקום אם עובר על פני כולו, כתבו התוס' דלכאורה כן נאמנים.

(3) שדה שנחרש בה קבר אסור להלך בה עד מאה אמה מלא מענית המחרישה, משום חשש עצם כשעורה. אבל יכול להלך על ידי ניפוח, והיינו שיזהר לא לדרוס על עצם כשעורה. וכן אם נידש ברגלי אדם שרי כבר להלך בו. ואין הכותי נאמן עליה, משום דלספיקא דרבנן אולי הסיט עצם כשעורה אינו חושש. ובשדה שאבד בה קבר, אם הכותי מהלך על פני כולה, יש לסמוך עליו דאין בה מת, משום דאם היה שם מת לא היה מהלך על פני כולה.

(4) כותי אינו נאמן על יין נסך, משום דאינו מקפיד על מגע עובד כוכבים.

ח. (1) הרואה כתם על עקבה או על ראש גודלה, יש לתלות שהגיע מאותו מקום [דבעקבה שייך על ידי שישבה עגבותיה על רגליה. ועל גודלה על ידי דפסעה ואיתרמי ראש גודלה כנגד אותו מקום]. וכן טמא הצד הפנימי של שני הרגלים דשיעורו מן החבק, ולפירוש רש"י היינו מתיחת הגידים שבין הירך לשוק, והתוס' הביאו דהוא המקום שכנגדו קושרים רצועות הסנדל, או דהוא מקום הנחבק זה בזה כאשר יושבת על רגליה. והחבק עצמו נמי דינו כבפנים. אבל שאר הצדדים והצד החיצון הרי לא שייך שיבוא מן המקור, ויש לטהר כנגדו. והיכא דטימאה, אינו מדאורייתא אלא מדרבנן, משום דמדאורייתא רק בהרגשה בבשרה טמא.

(2) כתבו התוס' דאין להוכיח מדין כתמים לענין הרגשה, משום דאיכא למימר דהרגשה ולאו אדעתיה, משום שהיה לפני זמן רב. ומדין המוצאת לאחר תשמיש נמי אין להוכיח, משום דדלמא הרגשה אלא סבורה היתה שהרגשת שמש היא.

3) ספק על בשרה נאמר דהוא טמא, וספק על חלוקה נאמר דהוא טהור, והעמידוהו או באופן שנמצא מן החגור ולמטה, דבבשרה פשיטא דטמא, ומאי דטיהרו בחלוקה הוא משום דעברה בשוק של טבחין. ומכל מקום על בשרה טמאה משום דאם איתא דמבחוץ הוא הרי היה צריך להמצא על החלוקה. אי נמי, איירי מן החגור ולמעלה, ופשיטא דבבגדה טהור. אלא דעל גופה טמא איירי היכא דאיזדקרא, ותולים דהוא ממנה ולא מבחוץ, דאי מבחוץ הרי היה לו להראות על החלוקה. ומאי דאמרנו בברייתא דבמגעות והיסטות אולינן בתר הרוב, לרש"י היינו באשה דאין לה וסת דאם רגילה לראות, לעולם יש לה לתלות בראתה. והתוס' ביארו דאילו על גופה וודאי דלא חיישינן שאדרבה עליה דאין לה וסת שנינו דמטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה. אלא איירי בנמצא כתם על חלוקה, דבהא אמרינן דאם רגילה לראות, אף בעברה בשוק של טבחיים לא תולין בהם.

ט. 1) שמואל אמר דאם מצאה דם על הקרקע הרי היא טהורה. ולדעת רב ירמיה מדפתי היינו דווקא מדאורייתא, משום דבעינן "הרגשה". אבל מדרבנן מטמאין לה. ולדעת רב אשי, טעמו של שמואל הוא כדרכי נחמיה דדבר שאינו מקבל טומאה, אינו מטמא בכתמים. ולדבריו אתי שפיר אמאי נקט קרקע. אבל לרבי ירמיה צריך לומר דנקט קרקע לרבותא, דאף דנבדקת היטב וטפי מסתברא לומר דמגופה באה, אפילו הכי טהורה.

2) נמצא על עקבה אינו שייך למקום למקום, משום דשייך שיפול עליו דם בהדי הילוכה. אבל נמצא שלא כנגד בית התורפה שפיר יש להוכיח דאין מחזיקין ממקום למקום. ובנמצא על קשרי אצבעותיה אינו ראייה, משום דדרך הבדקת לבדוק בכל היד, וכל הדם אף שבקשריה מאותו מקום הוא. וכתבו התוס' דאינו דומה למחזיקים ממקום למקום דדף ד', משום דהתם הטומאה עצמה באה ממקום למקום. אבל הכא דהטומאה עצמה במקום אחד היא עומדת.

3) דעת רב ינאי דיכולה לעשות פעם נוספת במשתיתא, ואם יראה דהגיע הוא כנגד אותו מקום, יש להחמיר ולטמא המשתיתא. וכתבו התוס' דאף לדעת רבי נחמיה דדבר שאינו מקבל טומאה אינו מטמא בכתמים, שאני משתיתא דמטמא לכל הפחות בנגעים.

4) נמצא דם על בשרה כשורה הוא ספק, וכתבו התוס' דהיינו דווקא דהיה טיפין טיפין בשורה. אבל רצועה כשורה שפיר מטמאין לה. ואם נמצא על עד הדיקה, לדעת רבי אלעזר ברבי צדוק, כל דמשוך הוא אפילו בכל שהוא מטמא. ואם נמצא על בגדה, אפילו בטיפים טיפין כשרה, משום דתלינן במאכולת ואין מצרפין הטיפין.

י. 1) לענין כיבוס, השניה יכולה לתלות בראשונה, ועל כן נפטרת היא מחובת כיבוס. אמנם לענין טומאה, אדרבה, ראשונה טהורה אבל שניה טמאה. וביארו התוס' דהגמ' דימתה לנתעסקו בציפור, דכי היכי דבציפור אילו היתה רק הראשונה באה לפנינו, הרי הדין היה עמה, אפילו הכי כל דבאה אחרת לפנינו, הרי משנים את דין הראשונה, והוא הדין נימא לענין השאילה חלוקה. ודחו, דשאני ציפור דעל כל אחת נמצא שיעור סלע ואחת וודאי טמאה.

2) לדעת תנא דמתניתין דווקא אם עברה בשוק של טבחיים יכולה לתלות את הדם בהם. אבל אם ספק עברה אינה תולה. ובעיר שיש בה חזירים מבואר בסוגיין דנמי יכולה לתלות בהן, משום דדרכן להביא שקצים מן השוק. אמנם כתבו התוס' דבימינו אין לסמוך על החזירים. והיכא דלבשה כמה חלוקות, אם יש לתלות הרי אף השלישי טמא. ואם אין לה במה לתלות, אף אם נמצא בעליון טמא. וביארו התוס', דהוא משום דפעמים מתגלה חלוק אחד, ואחר נוגע בבשרו.

3) לדעת רבנן יש לתלות את בדם פשפש. ועל כן כל כתם בשיעור ואורכו ורחבו של פשפש יש לטמאותו. אמנם, היינו דווקא היכא דהרגתו. ולדעת רבי חנינא בן אנטיגנוס, אין לתלות בפשפש, אבל יש לתלות בגריס של פול. והאי שיעורא הוא אפילו בלא הרגה.

יא. 1) מבואר בברייתא דאם יש בעליון עד כגריס הרי היא טהורה. ולרש"י בעליון היינו גדולים ותחתון היינו קטנים, ואמרה הברייתא דאם יש בהם עד כגריס הרי הם טהורין. וסברו דגריס דקתני היינו עד כגריס משום דגריס עצמו כלמעלה וטמא. והתוס' ביארו, דלמעלה היינו מן החגור ולמעלה, ולמטה היינו מן החגור ולמטה. ועלה אמרינן דאם יש כתם למטה כגריס יש לתלותו בעליון, והיינו דהגיע כי היכי דהעליון הגיע. וסברינן דכגריס כבר טמאה, דאי לאו הכי אמאי צריך לתלותו בעליון כדי לטהרו. ודחינן, דעד כגריס היינו מלמעלה למטה, דעד גריס אין תולין העליון בדם מאכולת, ואף למטה טהורה. אבל טפי מגריס וודאי דתולין.

2) הרואה כתם ועוד ומאכולת רצופה באותו עוד, לדעת רב חנינא טמאה, משום דסוף סוף יש בו כגריס ועוד. ולדעת רב ינאי טהורה, דכיון דמאכולת רצופה בו, שפיר איכא למימר דאף הוא ממאכולת אחרת בא. והיכא דנתעסקה בגריס, הוא ספק בגמ', דאפילו לרב חנינא, יש לומר דנתעסקה שאני ויש לטהרה. ומאי דר' יש לומר דאף לרבי ינאי הכא טמאה משום דלא רצופה בו מאכולת. ואם התעסקה בכגריס ונמצא עליה שתי גריסין ועוד, וודאי טמאה, ולא אמרינן דהציפור שהתעסקה בה היתה באמצע, ופשו לה פחות מגריס משני הצדדים. ואם נתעסקה בפחות מגריס ונמצא עליה גריס הוא גם ספק בסוגיין.

3) נתעסקה בדבר אחד, אין שייך לתלות בה דבר אחר. דהא נתעסקה רק עם זה שהביא את הכתם. אבל אם נמצא עליה מין אחר, שפיר יש לתלות דכי היכי דזה בא מעלמא, אף זה בא מעלמא. אלא אם כן נתעסקה בתרונגולת שיש לה כמה מיני דמים. והביאו התוס' בשם ר"י, דאיירי בנמצא מין אחד למעלה מן החגור דמטהרינן אף לתחתון, דאמרינן כי היכי דהעליון בא אף התחתון בא.

יב. 1) מבואר במתניתין דלדעת רבי מאיר אם עומדת טמאה, ואם יושבת טהורה. ולדעת רש"י היינו משום דבעומדת לא שייך מונקת אלא שותתת, ובשותתת יש לחוש דאגב דוחקא דהרי מעמידה עצמה לעשות צריכה מיושב, הדרא מי רגלים למקור והביאו עמהם דם. אבל יושבת דטהורה איירי דווקא במונקת. והתוס' כתבו, דוודאי שייך מונקת בעמידה, אלא אתי לאשמועינן דאפילו מונקת ועמדה טמאה. ואם עשתה צריכה על שפת הספל ונמצא דם בספל, נמי יש לטהרה, משום דאף אי נימא דלאחר המי רגליים באה טיפת הדם מן המקור, הרי היה מן הראוי שיהיה על שפת הספל. והתוס' כתבו דלהא לא חיישינן, אלא חיישינן דלאחר הזינוק יהיה מצב של שתיתה, ועתה יבוא הדם מן המקור יחד עם מי הרגליים. ולדעת רבי יוסי לעולם טהורה, משום דבכל ספק טיהר רבי יוסי. ולדעת רבי שמעון לעולם טמאה, משום דחזקת דמים מן האשה.

2) מבואר לעיל דיש לומר דהיתה הרגשה אלא דסבורה דהרגשת מי רגלים היא.

3) לדעת רבי יוסי יש לטהר בין בעומדים ובין ביושבים. ולדעת רבי שמעון יש לטמא בין עומדין ובין יושבין, משום דחזקת דמים מן האשה. ובדעת רבי מאיר נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש, דרבי יוחנן סבר דרבי מאיר מטהר. ודעת ריש לקיש דרבי מאיר מטמא, דאין נפקא מינה בין חדא ספיקא לתרי ספיקות.

יג. 1) השאילה חלוקה לשומרת יום כנגד יום בראשון שלה, כיון דאכתי היא טמאה, שפיר יש לתלות בה לכולי עלמא, משום דאינה מפסדת כלום. אבל בשני שלה, תליא בפלוגתא דרבי ורשב"ג, דלדעת רבי אינה תולה בה. משום דיכולה לטבול אימת שתחפוץ ואם יתלו בה נמצאת מפסידה. ולדעת רשב"ג, כיון דאכתי שם טומאה עליה שפיר אפשר לתלות בה. ובסופרת שבעה, בסוף ספירתה תליא

בפלוגתא דרבי ורשב"ג. ולדעת רב חסדא, נחלקו רבי ורשב"ג אף בגוונא דהתחילה לספור קצת, דלרבי אינה תולה ולרשב"ג תולה. ולדעת רב אדא כל שאינה סותרת כל המנין, כולי עלמא מודו דלא חשיב הפסד ותלינן בה.

(2) אם הטמא לא ספר כלל, כולי עלמא מודו דתולין בו משום דאינו מפסיד. ואם ספר הכל אלא דלא טבל, לכאורה כולי עלמא מודו דתליא בפלוגתא דרבי ורשב"ג. ואם רק התחיל לספור, נחלקו רב חסדא ורב אדא האם תליא הוא בפלוגתא דרבי ורשב"ג, או דהכא כולי עלמא מודו דאפשר לתלות בטמא. וכתבו התוס' דאין לדון בו משום ספק טומאה ברשות הרבים, משום דאית ביה חוכא ואיתלולא, משום דלא ידעי מאי עדיף הא מהא.

(3) מסקנת הגמ' דאין תולין כלל בכתם, משום דדלמא כלל לא בא מגופה. וכתבו התוס' דאפילו בראשון דוודאי אינה מפסידה, מכל מקום לא תלינן בה.

(4) לדעת רבנן דווקא אם השאילה חלוקה לנכרית שכבר ראתה פעם אחת יש לתלות בה. ולדעת רבי מאיר סגי בראויה לראות. אבל בקטנה כולי עלמא מודו דאין לתלות. ובבתולת ישראל וודאי יכול לתלות משום דכיתמה טהור ואין לה לחוש לכלום ואינו מפסידה.

יד. (1) דעת רב נחמיה דטהור, כדכתיב "נקתה לארץ תשב", ודרשינן דכיון דישבה לארץ הרי נקתה. וכתבו התוס' לעיל דכיון דהדבר שבו הכתם טהור, אף על האשה לא רצו לגזור טומאה. ומבואר בסוגיין, דאף כלי חרס דמקבל טומאה מתוכו, מכל מקום גבו נחשב כדבר שאינו מקבל טומאה ואין לו טומאת כתמים. וכן מטלניות שאין בהן ג' על ג' אין בהם טומאת כתמים. וכתבו התוס' דאף דאם יחשוב עליהן יש בהן קבלת טומאה, אפילו מקרי דברי שאינו מקבל טומאה ואין לו טומאת כתמים.

(2) כולן טמאות. אמנם אם אחת בדקה את עצמה, ולדעת רב יהודה אמר רב היינו דווקא מיד כשיעור וסת ומצאה עצמה טמאה, יש לכולן לתלות בה. ומבואר בסוגיין דהיינו דווקא כבר פדא דסבר דשיעור וסת נחשב וודאי אף לענין לשרוף טהרות. אבל לרב אושעיא דסבר דאינו וודאי, אין שיעור וסת לא מעלה ולא מוריד (עיין תוס' הרא"ש).

(3) תולין בהנך דטפי מתסברא דיראו דם, אמנם כתבו התוס' דהיינו דווקא לתלות באינה מעוברת או באינה מניקה או באינה זקינה או באינה בתולה. אבל זו שיש לה וסת אינה יכולה לתלות בו שאין לה וסת.